

Glosy a aktuality.

Promlčení cizoložství a manželské nevěry.

Cizoložství a manželská nevěra jsou rozlukové důvody povahy velmi příbuzné, lišící se vlastně pouze svou intenzitou, případně i trváním, a přes to v otázce promlčení jsou někdy posuzovány velmi odlišně. Zákon ze dne 22. května 1919, Sb. č. 320, zná jako rozlukový důvod pouze cizoložství [§ 13 a) rozl. zák.], kdežto o ostatních proviněních proti věrnosti manželské, nedosahujících však kvalifikace cizoložství a označovaných jako manželská nevěra, se zákon výslovně nezmiňuje. Praktická potřeba si však vynutila vzhledem k tomu, že skutečně cizoložství podle § 13 a) rozl. zák. lze jen zřídka kdy prokázati, aby za rozlukový důvod byla pokládána i ostatní jednání jednoho z manželů, která hrubým způsobem porušují základ manželství, t. j. věrnost manželskou, ale cizoložstvím ještě nejsou, resp. postiženému manželu se toto nezdařilo prokázati. Praxe si vypomohla tím způsobem, že manželskou nevěru podřadila pod pojem »těžkého ubližování« ve smyslu § 13 e) rozl. zák. (rozh. č. 7673, 13.514 Sb. n. s.). Tato právní kvalifikace nese s sebou však potřebu opětování poklesku neb alespoň jistou trvalost.

V důsledku toho, že praxe pokládá manželskou nevěru za rozlukový důvod podle § 13 e) rozl. zák., vzniká pochybnost, zda může dojít vůbec k promlčení poklesků nevěru zakládajících.

§ 14 a) rozl. zák. stanoví, že právo žalobní se promlčuje v případech § 13 a), d) do jednoho roku ode dne, kdy se manžel dověděl o cizoložném neb úkladném činu manžela druhého; v případě § 13 b) do jednoho roku ode dne, kdy se dověděl o jeho odsouzení;

§ 14 b) pak dále stanoví: Právo žalobní se promlčuje v případech § 13 a), d), uplynulo-li ode dne spáchaného činu pět let.

V odst. a) je upravena tudíž otázka promlčení s hlediska subjektivního, kdežto v odst. b) s hlediska objektivního (bez ohledu na to, zda subjektivní jednoroční lhůta uplynula či nikoli).

V § 14 a), b) není uveden § 13 e) jako důvod podléhající promlčení. Ježto manželská nevěra je judikaturou kvalifikována jako těžké ubližování podle § 13 e) rozl. zák., nemohlo by podle slovního znění zákona k jejímu promlčení vůbec dojíti. Touto interpretací ustanovení § 13 e) a § 14 a) b) rozl. zák. došlo by se k výsledku jistě nelogickému: Cizoložství, jehož závažnost zdůraznil sám rozlukový zákon již tím, že je postavil na první místo před ostatní rozlukové důvody, zaniká promlčením, kdežto nevěra jako rozlukový důvod podle § 13 e) rozl. zák. zaniká pouze odpuštěním [§ 14 c) rozl. zák.], nikoli i promlčením.

Důvodem, proč zákon pojal do § 14 a) rozl. zák. ustanovení o zániku určitých rozlukových důvodů promlčením, je presumpce, že manžel, který nepodal ve stanovené lhůtě žalobu, z provinění druhého manžela nemíni vyvozovati důsledky zákonem mu zajištěné a že mu jeho provinění odpustil (důvodová zpráva právního výboru Národního shromáždění — tisk 298/1919).

Promlčení podle odst. b) § 14 rozl. zák. je založeno na podobné zásadě jako důvody promlčení trestných činů, t. j. na domněnce polepšení viníka, žije-li po delší dobu nezávadně (5 let), a na skutečnosti, že průkaz rozlukového důvodu po značnějším časovém odstupu bude ztížen.

Je nyní otázka, zda odpovídá úmyslu zákonodárcově, aby manžel postižený cizoložstvím druhého manžela, měl s hlediska trvání žalobního práva postavení podstatně horší nežli manžel, uražený pouhým nevěrným chováním, tudíž činem, kterým povinnost manželské věrnosti ani zdaleka nebyla tak citelně porušena jako skutečným cizoložstvím.

Třeba přihlédnouti především k tomu, v čem se zmíněné oba rozlukové důvody liší. Cizoložství je dokonáno již činem jedním, kdežto nevěra vyžaduje buď opětování poklesků neb alespoň jistou trvalost závadného poměru (rozh. č. 7673 Sb. n. s.). Tato odlišnost nemůže však odůvodniti, aby mezi oběma rozlukovými důvody byl činěn s hlediska zániku jich promlčení tak podstatný rozdíl. Vždyť ani cizoložství nevylučuje opakování neb i trvalý cizoložný poměr a přes to jeho promlčení nastává uplynutím jednoho roku, resp. pěti let, počítáno od skončení cizoložného poměru neb posledního cizoložného skutku. Dalším rozdílem mezi oběma rozlukovými důvody je jejich intenzita. Tato okolnost samozřejmě svědčí pro to, aby nevěra jako důvod slabší byla s hlediska promlčení posuzována alespoň stejně jako cizoložství.

Je sice pravda, že subsumpcí nevěry pod rozlukový důvod § 13 e) rozl. zák. odpadla zákonná opora [§ 14 a), b) rozl. zák.] pro použití tohoto předpisu i na nevěru, neboť § 13 e) rozl. zák. není důvodem, uvedeným v § 14 a), b) rozl. zák. Než ani tento nedostatek výslovného předpisu, podle něhož by nastávalo promlčení i u důvodu nevěry rozl. zák., nemůže odůvodniti, aby bylo zaujímano stanovisko právnímu citu tak příkře odporující. Je sice správné, že pro pojem nevěry by bylo těžko naléztí jiné subsumpce než pod ustanovení § 13 e) rozl. zák. Než toto podřazení by nemusilo býti úplné, t. j.

po stránce materiální [§ 13 e) rozl. zák.] i formální [§ 14 a), b) rozl. zák.], nýbrž zcela dobře by bylo lze zastávati zásadu, že nevěra sice naplňuje skutkovou podstatu těžkého ubližování podle § 13 e) rozl. zák., ale s hlediska promlčení je ji posuzovati analogicky cizoložství. Po stránce materiální by nevěru nebylo lze podřaditi pod ustanovení § 13 a) rozl. zák., neboť toto vzhledem k jeho jasnému znění i historii jeho vzniku nelze extensivně rozšiřovati i na nevěru. Analogickému použití § 14 a), b) i na nevěru by však nestála tato překážka v cestě, zvláště když pro tuto analogii mluví vnitřní příbuznost mezi cizoložstvím a nevěrou právě tak jako zásada, ovládající řízení ve věcech manželských, brání platné manželství v ochranu (§ 99 obč. zák., čl. VI, čís. i uvoz. zák. k čr. s. dvor. dekr. z 23. srpna 1819, čís. 1595 Sb. z. s. a min. nař. z 9. prosince 1897, čís. 287 rak. ř. z., r. č. 17.570 Sb. n. s.). Třeba vzíti též v úvahu, že cizoložství a nevěra jsou činy, které jsou vnitřně založeny na témže důvodu, t. j. nedostatku smyslu pro zachování věrnosti manželské, mají stejné účinky na základy manželství a liší se pouze v tom, že manžel, dopustivší se pouhé nevěry, nezašel ve svém závadném jednání až k nejzazší mezi, t. j. k cizoložství. Možno říci, že mezi cizoložstvím a nevěrou je větší podobnost nežli mezi touto a těžkým ubližováním ve smyslu § 13 e) rozl. zák. Pro stanovisko, že důvod § 13 e) rozl. zák. v vlastním smyslu (zlé nakládání, těžké ubližování a opětovné, je ctí urážení) nezaniká promlčením, je jasný zákonný předpis [§ 14 a), b) rozl. zák.]. Tento však chybí pro posouzení otázky promlčení nevěry t. j. důvodu »těžkého ubližování« v přeneseném smyslu, a v důsledku toho jistě by bylo lze analogickým použitím ustanovení § 14 a), b) rozl. zák. i na promlčení nevěry

se vyhnouti nežádoucímu výsledku, že jeden z nejzávažnějších rozlukových důvodů (cizoložství) zaniká promlčením, kdežto skutek daleko mírnějšího rázu bude provinivšího se manžela zatěžovati bez omezení a bez možnosti napravití jej řádným životem, neboť uražený manžel může pak kdykoliv tohoto důvodu použítí, pokud jej ovšem neodpustil.

Toto stanovisko by neodpovídalo ani zájmu státu na ochraně manželství, neboť předpis § 14 a), b) rozl. zák. je dán v zájmu veřejném, aby se předešlo rozlukám manželství pro příčiny časově vzdálené a časem svého ostří pozbyví.

Vzhledem k této pochybnosti bude pro žalobce, postiženého cizoložstvím, opatrnější, bude-li uplatňovati toto jak podle § 13 a) rozl. zák., tak i podle § 13 e), případně i 13 h) rozl. zák., neboť soud může rozloučiti manželství pouze z toho důvodu, který byl žalobcem uplatňován (rozh. č. 6060, 14.805 Sb. n. s.). Třeba míti na zřeteli, že žalobě o rozluku nelze vyhověti, uplatňováno-li na př. cizoložství, ale zjištění nasvědčuje pouze nevěře, která však uplatňována nebyla. Neudržitelnosti názoru, že třeba mezi cizoložstvím a nevěrou co do promlčení činiti rozdíl, svědčí i ten případ, že žalobce, uplatňující a prokázavší cizoložství (cizoložný poměr), které však zaniklo promlčením, by spor prohrál, kdežto žalobce, uplatňující totéž cizoložství, resp. tentýž cizoložný poměr nikoli pod důvodem § 13 a) rozl. zák., ale jako nevěru manželskou, by ve sporu zvítězil, neboť promlčení § 13 a) rozl. zák. by mu nevadilo při uplatnění § 13 e) cit. zák., ačkoliv by šlo v účinně o tentýž čin (poměr) bez souvislosti s dalšími činiteli [tudíž nikoli jako § 13 h) rozl. zák.] a úspěch by byl odvislý pouze od právní kvalifikace rozlukového důvodu žalobcem při totožném skutkovém podložení.

Otázka promlčení nevěry, je jistě praktická a je pozoruhodno, že dosud nedošlo k jejímu zásadnímu řešení.

Miroslav Černý.

Kdo může býti členem tiché společnosti.

Členy tiché společnosti jsou hlavní společník, který bývá zhusta nazýván komplementářem, a tichý společník. Jako jest tomu u tichého společníka, ani u hlavního společníka zákon nestanoví žádných náležitostí, kdo může býti hlavním společníkem až na jedinou, totiž, že hlavní společník musí býti provozovatelem obchodní živnosti, tedy kupcem (v dnešní výstižnější terminologii »obchodník«). Zákon však nepředpisuje, že by musil býti kupcem plného práva, takže i ke kupci neúplného práva může se přidružiti tichý společník. Z uvedeného tudíž vyplývá, že hlavním společníkem může býti nejenom osoba fyzická, ale i osoba právnická, zejména obchodní společnost.

Může býti tudíž hlavním společníkem veřejná obchodní společnost, která sama jako taková je komplementářem a nikoliv její veřejní společníci, komanditní společnost, komanditní společnost na akcie i akciová společnost. Také společnost s ručením omezeným může přijmouti tichého společníka, jak souhlasně s jurisprudencí nalezeno i v rozhodnutí Nejv. soudu ze dne 7. XII. 1920, RV II 256/20, č. 804 Sb. n. s.*) a jak se podává i z rozh. č. 9299 Sb. n. s.

*) Tímto rozhodnutím Nejv. soud v soulahu s praksí i naukou opustil své nesprávné stanovisko, zastávané v rozhodnutí ze dne 24. VI. 1919, R I 252/19, č. 207 Sb. n. s., v němž dospěl k mylnému názoru, že účast tichých společníků ve společnosti s ručením omezeným není přípustnou. Vždyť z ustanovení zákona o společnosti s omezeným ručením ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., ani z obchodního zákona nelze vyvoditi, že by tiché společenství bylo zakázáno.

Také u družstev jest možna účast na tiché společnosti a může tudíž společenstvo podle zákona ze dne 9. IV. 1873, č. 70 ř. z. ustavené, pokud provozuje obchodní živnost, přijmouti tichého společníka a platně s ním uzavřít smlouvu o tiché společnosti.

V podstatě lze říci, že každý, kdo oprávněně provozuje obchodní živnost, jest oprávněn uzavřít společenskou smlouvu s osobou, která se jeho obchodní živností jako tichý společník účastní vkladem potud, pokud by platně účast tichých společníků nebyla přípustnou (na př. podle stanov, společenské smlouvy atd.).

Zákon nestanoví, kdo může nebo nemůže být tichým společníkem a jest tudíž míti za to, že každá osoba se může státi a býti tichým společníkem, a to jak osoba fyzická tak i osoba právnická. Nevyžaduje se, aby tichý společník byl kupcem.

Mohou tudíž býti tichými společníky i osoby nedospělé a dospělí nezletilci, aby však v takovém případě smlouva o tiché společnosti byla platnou, je nutné schválení zákonného zástupce po případě soudu vrchnoporučenského. Také manželka obchodníka může se státi jeho tichou společnicí anebo provozuje-li manželka obchodní živnost, může přijmouti jako tichého společníka svého manžela.

Poněvadž tichým společníkem mohou býti i osoby právnické, může na příklad býti tichým společníkem i spolek, zřízený podle zákona ze dne 15. XI. 1867, č. 134 ř. z. V tomto případě ovšem jest zapotřebí, aby ze stanov spolku bylo jasně a přesně patrné, že spolek jest podle stanov oprávněn státi se tichým společníkem a v jakém poměru.

a poněvadž právní účinky tichého společníka jsou omezeny na vnitřní poměr mezi tichým společníkem a společností, jest existence tiché společnosti pro veřejnost lhostejnou.

Všechny obchodní společnosti mohou býti tichými společníky. Toto neplatí jen pro komanditní společnost na akcie, akciovou společnost a společnost s ručením omezeným, ale i pro komanditní společnost a pro veřejnou obchodní společnost, která má svoji určitou samostatnou právní subjektivitu, a i pro obor práva živnostenského jest samostatným subjektem. Rovněž výdělková a hospodářská společenstva podle zákona ze dne 9. IV. 1873, č. 70 ř. z. mohou býti tichými společníky, ovšem pouze potud, pokud by toto společenství nevybočovalo z mezí činnosti družstva.

Adolf Kocna.

O resignaci jediného jednatele společnosti s r. o.

Podnětem k této úvaze byl případ z praxe, kdy společnost s r. o. respektive společníci tím, že otáleli ustanoviti nového jednatele, se snažili dosavadního, odstoupivšího jediného jednatele v jeho funkci proti jeho vůli udržeti.

Právní postavení jednatele vůči společnosti jest posuzovati vždy podle předpisů o smlouvě mandátní (§§ 1002 a násl. o. z. o.), pokud speciální zákon nemá zvláštní ustanovení, a to zejména i tehdy, bylo-li ujednáno služné (viz § 1151 o. z. o. a srv. Vážný č. 7584 a Ofner-Thorsch, Das österreichische Gesetz über Gesellschaften m. b. H., 1907). Vznik a zánik některého z těchto poměrů navzájem na sobě nezávisí. Jednatel může sám se sebou uzavřít služební smlouvu, která jest platna, jsou-li splněny všeobecné náležitosti (viz Bílý-Nesý-Vacek, »Společnost s omezeným ručením podle zák. č. 58/06 ř. z., str. 102). Jednatel jest povinen toliko, aby se vyvaroval povinnosti k náhradě škody vůči společnosti, si vyžádati předchozí souhlas dozorčí rady a není-li zřízena, souhlas společníků.

K ustanovení jednatele je podle § 15 zák. o spol. s r. o. zapotřebí usnesení společníků. Podle říšského práva může být společenskou smlouvou nařízen též jiný způsob ustanovení jednatele. K usnesením, která jsou zákonem nebo společenskou smlouvou vyhrazena společníkům, dochází podle § 34 zák. ve valné hromadě, leč by všichni společníci v jednotlivém případě prohlásili, že souhlasí s ustanovením, které se má státi nebo že souhlasí s formou písemného hlasování. Společníci mohou podle toho ustanoviti jednatele buď na valné hromadě nebo písemným hlasováním. Děje-li se ustanovení jednatele na valné hromadě, stačí prostá většina, pokud společenská smlouva nemá přísnější ustanovení. Ustanovení jednatelem samo o sobě stačí k legitimaci jednatele navenek, avšak pro vnitřní poměr vůči společnosti je ke vzniku právního poměru zapotřebí, aby ustanovení bylo jednatelem přijato (srv. Bílý-Nesý-Vacek, I. c., str. 87). Pokud jde o zánik jednatelského oprávnění, ustanovuje § 16 zák., že zřízení jednatele může být kdykoliv odvoláno usnesením společníků. Od ustanovení jednatele na určitou dobu jest rozlišovati smluvní vzdání se práva na výpověď (renuntiatio), které jest pokládati za platné, neodporuje-li takováto smlouva dobrým mravům a ustanovení § 16 o. z. o. (srv. Rouček-Sedláček, »Komentář k všeobecnému občanskému zákoníku«, IV. díl). Zejména je přípustná taková úmluva, již se jednatel, který jest zároveň společníkem, vzdá práva výpovědi po dobu trvání svého společenského poměru. Důležitým předpisem, k němuž jest v souvislosti s vypověditelností jednatelství ukázati, je ustanovení § 25 zákona, podle něhož jednatel je povinen vůči společnosti při vedení jejích obchodů vynakládati péči řádného obchodníka. Zda by jednatel svojí výpovědí

porušil tuto povinnost, jest posuzovati v každém případě zvláště, a i když porušení této povinnosti samo o sobě nemá vlivu na platnost výpovědi, přece bude jednatel ve svém právu k výpovědi podstatně omezen.

Podá-li jednatel resignaci, jest ji pokládati tehdy za výpověď, má-li náležitosti výpovědi, na rozdíl od žádosti za zproštění. V kladném případě není zapotřebí, aby resignace byla valnou hromadou přijata, rovněž je bez účinku její výslovné nepřijetí; právní poměr jednatele se zrušuje. Na valné hromadě jest, aby následkem resignace-výpovědi dosavadního jednatele, ustanovila nového. Jestliže tak neučiní, ač tak učiniti může, nevzniká pro odstoupivšího jednatele povinnost prováděti neodkladná jednání podle § 1025 o. z. o. Rovněž neudělení absolutoria nemá vlivu na zánik jednatelovy funkce a týká se toliko soukromoprávních nároků společnosti vůči jednatelem z jeho činnosti ve společnosti.

Společníci, snažíce se udržeti jednatele v jeho funkci, mohou konání valné hromady nedostavením se znemožniti. Výpovědi jeho a účinkům, s ní spojeným, nemohou však ani takto zabrániti. Jednatel má možnost písemně nebo ústně ohlásiti společnosti výpověď. Po výpovědi zůstává povinen k neodkladným jednáním podle § 1025 o. z. o. jen tak dlouho, dokud společnost neustanoví nového jednatele, nebo tak učiniti nemůže. Prokazatelnost možnosti ustanoviti nového jednatele je tu ovšem značně obtížná. Bude to zpravidla quaestio facti. Organem společnosti, který je v takovém případě povinen svolati valnou hromadu, nebo vyzvat společníky k písemnému hlasování podle § 34 zák., jsou především zbývající jednatelé nebo osoby, povolané pro takový případ společenskou smlouvou. Zbývající jednatelé jsou oprávněni k svolání valné hromady i tehdy, když společnost odstoupe-

ním jednatele podle ustanovení společenské smlouvy nemůže býti náležitě zastupována, neboť v § 36 zákona se praví, že valná hromada se svolává jednately, tedy v našem případě všemi jednately zbývajícími. Měla-li společnost jen jednoho jednatele, takže se jeho výpovědi ocitla bez tohoto správního orgánu, jest povinna svolati valnou hromadu za účelem ustanovení nového jednatele dozorčí rada (§ 32 zák.). Nebyla-li dozorčí rada zřízena, jsou oprávnění valnou hromadu svolati společníci, zastupující jednu desetinu kmenového kapitálu (§ 37, odst. 2 zák.). Protože zákon společníkům neukládá povinnost svolati v takovém případě valnou hromadu, zbývá otázka, zda k svolání valné hromady nebo k vyzvání společníků, aby písemně hlasovali, není povinen odstoupivší jednatel podle § 1025 o. z. o. Na tuto otázku nutno odpověděti kladně. Oporu pro tento názor je spatřovati v § 17 zák., podle něhož jest bez prodlení opověděti dočasně jednatele, zánik nebo změnu jejich zastupovacího oprávnění k zápisu do obchodního rejstříku. Z tohoto zákonného místa lze vyčísti pro případ, kdy společnost má jediného jednatele, zásadu, že současně s opovědí výmazu dosavadního jednatele má býti opověděn též zápis nového jednatele, a dále, že opověď má především podati bývalý jednatel (opačně Bílý-Nesý-Vacek, l. c., str. 95), pokud jest v rejstříku zapsán (princip continuity). Nový jednatel jest pouze oprávněn takovou opověď podati a povinnost pro něho vzniká teprve tehdy, když dosavadní jednatel nemůže sám svou povinnost splnit, na př. v případě úmrtí). Na povinnost k jednání, této opovědi předcházející a do povinnosti jednatele spadající, v našem případě k svolání valné hromady, případně k výzvě společníků k písemnému hlasování, jest usuzovati z ustanovení § 1025 o. z. o.

v souvislosti s § 17 zák. o společnostech s r. o., kde se výslovně opověď změny v osobě jednatele označuje za neodkladné jednání. Jestliže společníci nového jednatele v přiměřené lhůtě neustanoví, ač jim to bylo možno, zaniká povinnost podle § 1025 o. z. o. a odstoupivší jednatel zůstává povinen jenom podati opověď (§ 17 zák.).

Tím se dostáváme k otázce výmazu odstoupivšího jednatele z obchodního rejstříku. Z ustanovení § 17 zák. lze v souvislosti s ustanovením § 15 dovoditi, jak již pověděno, zásadu současnosti výmazu bývalého a zápisu nového jednatele v případě, že společnost má jen jednoho jednatele. Důsledným prováděním této zásady by však společníkům, správněji společnosti byla dána veliká možnost udržeti odstoupivšího jednatele v obchodním rejstříku, kterážto okolnost, byť nemá vlivu na zánik jeho zástupčího oprávnění, a byť je pro společnost s ním spojeno nebezpečí, vyslovené v § 17 zák.,*) přece může odstoupivšímu jednately působiti značné obtíže. Aby tomu bylo zabráněno, jest povinností rejstříkového soudu, aby k opovědi výmazu bez současného zápisu nového jednatele, podané odstoupivším jednately (v případě, že společnost má jen jednoho jednatele), zahájil šetření ve smyslu § 23 zák. Sb. č. 100/1931; v tomto řízení jest zjistiti:

1. zda jednatel řádně vypověděl svoje zastupitelské oprávnění;
2. že společnost nového jednatele neustanovila;
3. zda tak učiniti mohla.

Při tomto zjišťování mohou býti jako účastníci vyslechnuti i jednotliví společníci. Jestliže soud šetřením

*) § 17, odst. 2 zák. ř. z. č. 58/06: Pokud mohou býti namítány změna nebo zánik zastupovacího oprávnění třetím osobám, jest posouditi podle ustanovení o zániku prokury, obsažených v čl. 46 obch. zákona.

zjistí, že podmínky ad 1.—3. jsou splněny, vyhová opovědi a provede výmaz jednatele, bez současného zápisu jednatele nového.

Tímto výmazem bude ovšem i rejstříkově patrný stav, odporující § 15 zákona. Je sice ve vlastním zájmu společnosti, aby tento stav sama urychleně odstranila, a provedla též rejstříkově, ale z praxe lze čerpat zkušenost, že v celé řadě případů nemá společnost aspoň po určitou dobu na doplnění tohoto nedostatku zájmu, ba někdy toho může dokonce využít, aby ztížila svým věřitelům uplatňování jejich práv (na př. pokud jde o doručování žalob a soudních rozhodnutí). I když lze tyto obtíže překonat ustanovením opatrovníka, přece je tu cesta k uspokojení pro věřitele značně ztížena, čemuž může společnost sama takto dočasně napomáhati. Rejstříkový soud jest však oprávněn požadovati opověď zápisu nového jednatele, neboť § 15 zákona výslovně ustanovuje, že společnost musí míti jednoho nebo více jednatelů. Výzvu k splnění této povinnosti jest adresovati společnosti; nelze-li výzvu doručiti v sídle společnosti, bylo by s prospěchem, kdyby soud mohl výzvu adresovati přímo společníkům. Podle platného právního stavu však soud takové možnosti nemá. Může však v takovém případě jednotlivé společníky obeslati a upozorniti na tento nezákonný stav a na nepříznivé důsledky z něho plynoucí, zejména též na to, že k návrhu třetí osoby, pokud by osvědčila právní zájem, a vyžadoval-li by toho zájem veřejný, z úřední moci může býti společnosti ustanoven opatrovník ad actum; ten by pak jménem společnosti a na její útraty svolal valnou hromadu za účelem ustanovení nového jednatele. Aby toho dosáhl, má soud právo vynutiti si dostavení se společníků ukládáním pořádkových trestů. Tak má soud možnost touto nepřímou cestou přiměti společnost

k ustanovení nového jednatele, který pak bude povinen podati rejstříkovému soudu opověď zápisu svého jednatele oprávnění.

Jiří Vacura.

»Strana z moci úřadu«
ve smyslu § 63, odst. 3 c. ř. s. (ve
znění vl. nař. Sb. č. 39/1944).

Nový text § 63, odst. 3 c. ř. s. (ve znění vl. nař. Sb. č. 39/1944) zavedl i u nás¹⁾ do platného práva pojem strany z moci úřadu. Jelikož jde o pojem, lépe řečeno, o termín, našemu platnému procesnímu právu, naší literatuře i judikatuře neznámý, dlužno se s tímto pojmem blíže zabývat.

Strana, jež je zpravidla subjektem právního poměru, o který ve sporu jde, může v civilním procesu vystupovati buď sama nebo zastoupena zmocněncem. Tento zmocněnec může být stranou vybrán, mnohdy je jí však též určen bez její vůle, jde-li o tak zvaného zákonného zástupce. Ale takový zástupce, ať již dobrovolný nebo zákonný, jedná vždy v zájmu zastoupeného, byť někdy i proti jeho vůli. Typické však pro každého zástupce je, že zastupuje zájem buď jen jedné osoby, nebo zastupuje-li zájem více osob, že tak činí jen tehdy, pokud zájem těchto více osob se nekříží a pokud počet těchto osob je zcela určitý.

Je-li naproti tomu okruh zastoupených osob neurčitý a zahrnuje-li dokonce osoby s protichůdnými zájmy, k jejichž hájení je zástupce sice povolán, ale tak, že jedná podle vlastního dobrého zdání bez ohledu na zájmy určitých »zastoupených« osob, pak nelze dobře mluvit o »zastoupení« či »zákonném zastoupení« (viz

¹⁾ § 63, odst. 3 c. ř. s. je doslovně způsoben znění § 114, odst. 3 říšského civilního soudního řádu.

Jonas-Pohle, Baumbach, Schönke).²⁾ Případ je praktický u správce různých majetkových podstat, jako u vnučeného správce, u konkursního správce, u t. zv. správce k věrné ruce (Treuhand) a pod. Jonas-Pohle správně podotýká, že v těchto případech je nutno odmítnouti konstruktivní pomůcku v personifikaci zvláštního jmění, podrobeného podobné správě, na př. personifikaci konkursní massy, neboť je nemožné činiti z právního objektu právní subjekt. Naproti tomu nelze v podobných případech popíratí existenci nějaké strany vůbec.

Nezbude tu tedy, než přisouditi postavení strany těmto správcům, již jsou označováni jako strany z moci úřadu. Německá judikatura prosadila charakter i název »strany z moci úřadu« konkursnímu správci (rozhodnutí říš. soudu ve věcech civilních, sv. 29, str. 36, sv. 120, str. 192), správci pozůstalosti (sv. 65, str. 288), vykonavateli poslední vůle (sv. 76, str. 126), vnučenému správci (sv. 80, str. 314, sv. 92, str. 20), kurátorovi jmění sebraného veřejnou sbírkou (§ 1914 němec. obč. zák.). Této judikatuře bylo i co do terminologie dáno za pravdu též zákonem, když do § 114, odst. 3 RZPO byl zaveden novelou z 27. 10. 1933 pojem »strany z moci úřadu«. Baumbach celkem správně kritizuje tento termín a podotýká, že lépe by vyhovoval termín »Parteikraft gesetzlicher Treuhand«, neboť úřad mají i skuteční zákonní zástupci.

Řekl-li jsem na začátku, že termín »strana z moci úřadu« byl u nás dosud neznám, mýnil jsem tím oprav-

du jenom nomenklaturu, nikoli pojem sám.

Hora ve své učebnici,³⁾ mluvě o materiálním a procesním pojmu strany ve sporu, doporučuje pojetí procesní, jež přisuzuje »vlastnost strany ve sporu tomu, koho procesní právo samo, nezávisle na hmotném právu, povolává k tomu, aby svým vlastním jménem jednal ve sporu jako stranou«. Vykládaje dále, proč zákon přisuzuje mnohdy postavení strany osobě, jež není subjektem práva, o něž ve sporu jde, uvádí, že »jinak — kdyby zůstal stranou ve sporu podmět hmotného práva — nebylo by dosaženo účelu, v jehož službách právě ten neb onen spor stojí, aneb že by tento účel byl přímo mařen. Takovým účelem může být zejména uspokojení nějakého veřejného zájmu (§§ 158, 159 obč. zák.), nebo zájmu sice soukromého, ale takového, jenž naráží na protilehlý zájem podmětu hmotného práva jako na svou překážku (§ 234 c. ř. s., §§ 109, 308 ex. ř., §§ 7, 8, 9, 40, 111, 112 konk. ř.). Zejména sem patří případy, kdy někdo, vystupuje-li jako strana ve sporu, plní tím povinnost, uloženou mu zákonem jako ú ř e d n í m u o r g á n u.«

Co uvádí říšská literatura a judikatura na př. o správci konkursní podstaty, jako typickém představiteli strany z moci úřadu, zastávala naše theorie i praxe také již před novelou Sb. č. 39/1944. Stačí opět poukázati na výstižné vývody Horovy, jež o postavení konkursního správce⁴⁾ dochází k podobným závěrům. Práví doslovně:

»Názory o právním postavení správce konkursní podstaty se rozcházejí. Jedni považují správce za zákonného zástupce úpadcova, jiní za zákonného zástupce věřitelů, opět jiní brzy za toho, brzy za onoho. Než

²⁾ Dr. Martin J o n a s - D r. Rudolf P o h l e: Zivilprozessordnung, nákl. J. C. B. Mohr, Tübingen, 1938, úvodní poznámka k výkladům o § 50 RZPO; Dr. Adolf B a u m b a c h: Zivilprozessordnung, 16. vydání, nákl. J. C. Beck, Mnichov a Berlín, 1941, str. 80; Dr. Adolf S c h ö n k e: Zivilprozessrecht, 2. vydání, nákl. Decker's Verlag, Berlín, 1943, str. 83.

³⁾ Dr. Václav H o r a: Civilní právo procesní, II. díl, 3. vydání, 1932, str. 6.

⁴⁾ Dr. Václav H o r a: Základy přednášek o konkursním a vyrovnacím řízení, nákl. Všehrd, 1932, str. 15—16.

žádný z těchto názorů ve svých důsledcích neuspokojuje, všechny působí v jednotlivostech potíže. Dlužno proto upustiti od konstrukcí navazujících na zákonné zastoupení a považovati správce podstaty za úřední orgán, postavení jeho za úrad (srov. § 81/1 konk. ř.). Konkursní řád výslovně zdůrazňuje, že je povinností správce, aby proti zvláštním zájmům jednotlivých účastníků konkursního řízení dbal vždy zájmů společných (§ 79/2). Poněvadž k účastníkům konkursního řízení patří jak věřitelé, tak i úpadce, je patrné, že zákon staví správce podstaty — klada mu hájení společných zájmů všech účastníků za povinnost — nad tyto účastníky; této myšlenky vyhovuje však jenom konstrukce orgánu úředního.«

Je nepochybné, že Horův orgán úřední není ničím jiným než stranou z moci úřadu ve smyslu vl. nař. Sb. č. 39/1944. Totéž pak, co bylo tu pro obor našeho práva řečeno o správci konkursní podstaty, platí též o vnučeném správci podle § 109 ex. ř., jehož podobné postavení opět Hora⁵⁾ podrobně rozbírá a dochází k podobným závěrům jako u konkursního správce. Praví doslovně:

»Vnučený správce není ani zmocněncem dlužníkovým při vedení správy, ani zástupcem vymáhajícího věřitele, nýbrž je orgánem veřejným, totiž orgánem exekučního soudu, k jehož příkazu správu nemovitosti dlužníkovy vykonává. Jsa k úkonům a opatřením, se správou nemovitosti spojeným, mocí zákona oprávněn, takže objem jeho oprávnění ani vůli účastníků ani exekučním soudem měněn býti nemůže. Z tohoto právního postavení vnučeného správce vyplývá, že týž z právních jednání, jím uzavřených, neručí sám osobně a že zejména neručí ani za náklady sporu, jím jakožto správcem vnučeným vedeného, osobně.«

Podobné postavení jako osoby u Hory uvedené mají v našem současném právu ještě vnučený správce, ustanovený pro hospodářský podnik podle §§ 1 a 3 vl. nař. Sb. č. 87/1939, správce (Treuhand), ustanovený podle § 9 nařízení říš. protektora o židovském majetku z 21. 6. 1939 (Věst. říš. prot. str. 45), správce dosazený podle § 12 nařízení z 15. 1.

⁵⁾ Dr. Václav Hora: Exekuční právo, nákl. V. Linhart, 1938, str. 88.

1940 (Říš. zák. I, str. 191) do podniků, jež je pokládati za nepřátelský majetek, posléze i způsobilý náměstek, dosazený pro další vedení podniku podle § 16, odst. 2 vl. nař. Sb. č. 121/1939 o zřízení nejvyššího úřadu cenového nebo v případě trestního řízení správního podle § 10, odst. 3 vl. nař. Sb. č. 393/1941. V rámci této glosy není možno jíti do podrobností. O postavení všech těchto správců přehledně vykládá sdělení ministerstva spravedlnosti čís. 43 (Věstník min. sprav. z r. 1942).

Rovněž opatrovník pro spory, kde na jedné straně je právě opatrovník k hájení práv majitelů zástavních listů (zák. č. 48/1874 rak. ř. z.), dílčích dlužních úpisů (zák. č. 49/1874 rak. ř. z.), záložných bankovních dlužných úpisů (zák. č. 213/1905 rak. ř. z.) sem patří — viz i § 83a j. n.

Postavení jako strana z moci úřadu má nyní také státní zástupce ve sporech z rodinného práva podle nařízení z 6. II. 1943 (Říš. zák. I, str. 80).

Shora uvedený výčet stran z moci úřadu nečiní si nárok na úplnost, tím spíše, že moderní právo bude počet podobných »stran z moci úřadu« spíše rozšiřovati než naopak.

Pro úplnost a aby nedošlo k omylům musím dodat, že naše právo dědické se naprosto liší od německého práva dědického, takže zejména vykonavatel poslední vůle zdaleka u nás nemá ten význam, jako podle BGB a není tedy u našeho vykonavatele poslední vůle možno mluvit o straně z moci úřadu; i správa pozůstalosti vypadá jinak, naše právo nezná správce pozůstalosti v rozsahu BGB, stejně tak nezná kurátora jmění sebraného veřejnou sbírkou.

Josef Ranftl.

Dva nové výpovědní důvody podle zákona o ochraně nájemníků.

Vládním nařízením ze dne 30. března 1944 Sb. č. 79, vydaným dne 1. dubna 1944, kterým se doplňuje zákon o ochraně nájemníků a vládním

nařízením ze dne 13. března 1944, Sb. č. 32, vydaným dne 13. dubna 1944, o zajištění a usměrnění potřeby místností určených k jiným účelům než k bydlení, byly stanoveny dva nové důvody k výpovědi podle zákona o ochraně nájemníků.

Podle vl. nař. Sb. č. 79/1944 je považovati za výpovědní důvod ve smyslu § 1, odst. 2, č. 1 zákona ze dne 28. března 1928, Sb. č. 44 o ochraně nájemníků, ve znění vyhlášky ministra sociální péče ze dne 24. března 1934, Sb. č. 62, též, »nezaplatil-li nájemník vedle nájemného smlouveného v mezích platných cenových předpisů také zvýšení, které připustil buď nejvyšší úřad cenový všeobecným opatřením nebo v jednotlivých případech rozhodnutím úřad příslušný v cenových věcech« (§ 1, odst. 1). — Zákon o ochraně nájemníků v cit. znění vyhlášky Sb. č. 62/1934 pokládá za důležitý důvod výpovědní, »nezaplatil-li nájemník smlouveného nebo v přípustné míře zvýšeného (§§ 8 až 13, 15, 16, 19 a 20) nájemného, pokud jeho výše není sporná, byv po uplynutí obvyklé nebo ku placení nájemného ujednané lhůty upomenut, do konce lhůty, kterou mu pronajimatel alespoň na 24 hodiny od upomínky povolil«.

Ustanovení §§ 8 až 13, 15, 16, 19 a 20 zákona o ochraně nájemníků (jakož vůbec všechna ustanovení tohoto zákona o nájemném) nebyla vládním nařízením Sb. č. 248/1941 zachována v platnosti, když už před tím vlád. nařízením Sb. č. 177/1940 pozbyla účinnosti. Pokud cenové úřady v jednotlivých případech (nešlo-li o případy podle cit. vl. nař. Sb. č. 177/1940) schvalovaly vyšší nájemné k žádosti pronajimatelově podle § 3 nařízení předsedy vlády Sb. č. 175/1939 jako přiměřené a národohospodářsky odůvodněné s hlediska cenových ustanovení, nebylo možno při správném výkladu striktního znění zákona vztáhnouti ustanovení o ná-

jemném, v přípustné míře zvýšeném, uvedené v § 1, odst. 2, č. 1 zák. o ochr. náj., i na takto schválené vyšší nájemné. Žádosti za svolení k výpovědi podle § 1, odst. 2, č. 1 zákona o ochr. náj., opírající se toliko o takové výměry (nikoli o dohodu stran) správně musely býti zamítány, i když jinak všechny ostatní náležitosti zákona byly prokázány.¹⁾ O povaze takových výměrů vyslovil se jasně i nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 25. III. 1943, č. 18474 sb. n. s.: »U nájemních předmětů, na které se nevztahuje původní zákon o ochraně nájemníků (čl. II, § 1, odst. 1 vl. nař. Sb. 177/1940), mají smluvní strany potud volnost při určení výše nájemného, pokud se jejich úmluvy nepřičí cenovým předpisům. Na základě výměru správního úřadu, který byl vydán na pronajimatelovu žádost podle § 3 nařízení předsedy vlády ze dne 20. července 1939, Sb. č. 175 a jímž byla toliko schválena výše nájemného tak, jak byla stanovena pronajimatelem z nájemního předmětu, na nějž se nevztahuje vládní nařízení ze dne 28. března 1940, Sb. č. 177, není pronajimatel bez zvláštní dohody oprávněn požadovati na nájemníkovi rozdíl mezi umluveným nájemným (složenou kaucí) a částkou, na niž by nájemné (kauce) mohlo býti podle vydaného výměru zvýšeno.«²⁾

¹⁾ Na to jsem upozornil již v Právní praxi v prosinci 1942 (»Nájemné v přípustné míře zvýšené«). Správně říká Pelikán v »Nových zákonech a nařízeních«, roč. VI, č. 3a z r. 1944 v komentáři k vl. nař. Sb. č. 79/1944, že slova zákona »nebo v přípustné míře zvýšeného (§§ 8 až 13, 15, 16, 19 a 20)« nemají dnes praktického významu, takže účinnost výpovědního důvodu stanoveného v § 1, odst. 2, č. 1 zák. o ochr. náj. je nyní omezena pouze na nezaplacení smlouveného nájemného.

²⁾ V Hovně Právnická z 29. února 1944 (»Význam výměrů správních úřadů o výši nájemného«) jsem v souvislosti s cit. rozhodnutím nejv. s. č. 18474 sb. n. s. se zmínil o zajímavém rozhodnutí kraj. soudu civ. v Praze ze dne 29. I. 1944, č. j. R I 19/44,

Za tohoto právního stavu došlo k vydání vl. nařízení Sb. č. 79/1944. Podle úřední zprávy k tomuto vl. nařízení, otištěné v denním tisku (na př. Národní Politika z 9. IV. 1944) byly důvodem k vydání tohoto vl. nařízení nepříznivé důsledky, plynoucí z tohoto právního stavu pro majitele domu, které »jsou zřetelný zvláště při opatření, jež se obecně stalo výnosem Nejvyššího úřadu cenového z 21. června 1943, čís. 68.149-IV/3, jež zvýšení nájemného prohlásil za přípustné z důvodu zvýšených obecních poplatků a dávek. Toto zvýšení se až dosud proti vůli nájemníkově nedalo uplatnit. Protože nemůže býti správné, kdyby domovní majetek na dobu ochrany před výpovědí musel nésti břemena, jež by jinak byla přenesena na nájemníky, přináší zde nové vládní nařízení pomoc.«

Nezaplatí-li nájemník nyní po vydání a účinnosti vl. nařízení Sb. č. 79/1944 vedle nájemného smluvného v mezích platných cenových předpisů také zvýšení, které připustil buď nejvyšší úřad cenový všeobecným opatřením nebo v jednotlivých případech rozhodnutím úřad příslušný v cenových věcech, jest to důležitým důvodem k výpovědi podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. o ochr. náj., ovšem za předpokladu splnění dalších podmínek tohoto ustanovení, že vypovídaný nájemník toto nájemné nezaplatil, »byv po uplynutí obvyklé nebo ku placení nájemného ujednané lhůty upomenut, do konce lhůty, kterou mu pronajimatel alespoň na 24 hodiny od upomínky povolil«; samozřejmě i tu platí pak ustanovení § 4, odst. 3 zák. o ochr. náj. o možnosti dodatečného zaplacení dlužného nájemného do skončení výpovědního řízení a ustanovení § 2, odst. 3 vl.

podle něhož nezaplacení vyššího nájemného, takto správnými úřady schváleného, nebylo lze uplatňovati ani jako t. zv. všeobecný důvod výpovědní podle § 1, odst. 1 zák. o ochr. náj.

nařízení Sb. č. 248/1941, že soud může tu odepríti svolení k výpovědi, je-li zachování nájemního poměru nezbytné nutné v nájemníkově zájmu a lze-li to podle poměrů na pronajimateli spravedlivě žádati.

Také vládním nařízením Sb. č. 82/1944 (platným do 31. XII. 1945) byl vytvořen nový důvod k výpovědi podle zákona o ochraně nájemníků, ovšem toliko pro provozovny a případy, jichž se toto nařízení týká.³⁾ Podle ustanovení § 4, odst. 4 tohoto nařízení považuje se totiž za důležitý důvod k výpovědi nájemní (podnájemní) smlouvy s přikázaným nájemníkem (podnájemníkem) ve smyslu ustanovení § 1, odst. 1 zák. o ochraně nájemníků též, »jestliže pronajimatel místností pronajatých (daných do podnájmu) potřebuje«. Toto ustanovení, formulované zřejmě in favorem pronajimatele, v praxi jistě zcela u těchto provozoven nahradí přísnější ustanovení speciálního výpovědního důvodu podle § 1, odst. 2, č. 14 zák. o ochr. náj., doplněného ještě omezujícím ustanovením § 2, odst. 1 vl. nařízení Sb. č. 248/1941. Pro výklad pojmu potřeby pronajimatelovy u tohoto nového výpovědního důvodu, však zásady dosavadní judikatury § 1, odst. 2, č. 14 zák.

³⁾ Z tohoto právnícky velmi přesného vl. nařízení je pro ochranu nájemníků ještě zajímavý také § 4, odst. 3, podle něhož »o výpovědi podnájemních smluv, sjednaných s přikázanými podnájemníky, platí ustanovení zákona o ochraně nájemníků. Byly-li místnosti dány do podnájmu, nemůže vlastník domu domáhati se svolení k výpovědi nájemní smlouvy z důvodu uvedeného v § 1, odst. 2, č. 7 zákona o ochraně nájemníků«. V Právní praxi, 1944, str. 234 a n. (»Nedovolený podnájem provozovny podle zákona o ochr. náj.«) jsem se snažil dovésti, že ustanovení § 1, odst. 2, č. 7 zák. o ochr. náj. nelze vůbec vztáhnouti na provozovny. I když toto vl. nařízení č. 82/1944 Sb. tu ustanovuje jen o provozovnách, jichž se nařízení týká, není důvodu proti tomu, aby arg. a pari bylo toto ustanovení § 4, odst. 3 cit. nař. vztážno na všechny provozovny vůbec.

bude jistě použito, i tu půjde tedy o potřebu v objektivním měřítku, t. j. o potřebu prostou, nikoli nutnou, pouhý pocit nějakého nedostatku nebude stačiti, ježto jinak »by byl prostě zákonodárce od nájemnické ochrany mohl upustiti a nebylo by ani třeba, aby rozhodoval o přípustnosti výpovědi soud (komentář Crha-Steigerhof-Hronek, 1935).

Josef Hrubý.

Ideální kolký finančních prokuratur.

Právním podmínkám, jimž svědčí zákonné osobní osvobození poplatkové, zejména podle saz. pol. 44/75 zákona z 9. února 1850, č. 50 ř. z. (poplatkového zákona), přísluší podle § 11, odst. 1 cís. nařízení z 15. září 1915, č. 279 ř. z. (t. zv. novely soudních poplatků) osobní poplatkové osvobození též v řízení soudním.

Finanční prokuratura zastupuje pak zejména takovéto subjekty, které poplatků soudních nezapravují. Týká se to hlavně kolkových poplatků z podání, z protokolů, z jejich příloh, z rozsudků a mluví se tu o kolecích ideálních.

V právní literatuře vyskytl se v poslední době názor, že finanční prokuratura v rámci útrat nelze přisoudit částky za takovéto kolkovné, a to ani tehdy nikoliv, účtuje-li finanční prokuratura útraty podle normálního tarifu, v němž kolkové poplatky jsou již zahrnuty (srov. publikaci Dra Miloše Kučery a Dra Stanislava Suchánka »Útraty soudního řízení«, str. 165, vydalo Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1944).

Jak ze souvislosti v uvedené publikaci je zřejmé, odůvodňuje tento ojeďinělý názor, jak se zdá, jen všeobecná zásada, ovládající procesní předpisy útratové, že totiž lze přisoudit náhradu jen takých hotových výloh, jež byly skutečně učiněny. Jestliže subjekt finanční prokuraturou zastupo-

vaný kolků neplatil, nemá mu podle tohoto názoru být jejich náhrada přisouzena.

Přijetí tohoto mylného názoru v praxi by ovšem znamenalo, že by se účel zákona úplně minul svým cílem; zatím co poplatkové osvobození bylo zamýšleno jako osobní výhoda toho kterého právního podmětu finanční prokuraturou zastoupeného (na př. Protektorátu Čechy a Morava), znamenalo by ve skutečnosti výhodu pro podlehlého odpůrce, který by v takovémto sporu zaplatil o ideální kolký méně než ve sporu s kteroukoliv jinou osobou.

To ovšem předpisy poplatkového práva nezamýšlely. Správná tendence je napověděna již v zásadě izolace osobního osvobození podle §§ 13 a 20 popl. zák., přejeté ustanovením § 12, odst. 1 cit. novely soudních poplatků též pro obor těchto poplatků.

Nehledě však k tomu, ustanovuje § 12, odst. 2, 1. věta výslovně:

Uloží-li se v civilní sporné nebo exekuční věci straně poplatkem povinné, aby nahradila útraty straně osobně od poplatku osvobozené, jest povinna ona platiti také — vyjmajíc poplatek z rozhodnutí, ježž dlužno zapraviti v procentech hodnoty předmětu sporu — ty soudní poplatky, jejichž zapravení by bylo bývalo na straně od poplatku osvobozené, kdyby jí nebylo propůjčeno toto osvobození.

Další předpis obsahuje pak § 19, odst. 1, písm. a), resp. § 20 vládního nařízení ze dne 2. dubna 1936, č. 82 Sb., kterým se vydává služební instrukce pro finanční prokuratury. Podle těchto ustanovení má finanční prokuratura požadovat od podlehnuvších odpůrců též náhradu kolkových poplatků, i když právní podmět zastupovaný finanční prokuraturou není podroben těmto poplatkům.

Z těchto ustanovení nepochybně vyplývá nárok protektorátní správy finanční, od podlehlého odpůrce toho kterého osvobozeného subjektu požadovati náhradu ideálních kolků,

k jejímž vymáhání je zmocněna vždy finanční prokuratura jako stálý právní zástupce protektorátní správy finanční.

Finanční prokuratura je tedy podle zákonného stavu plně oprávněna účtovat v rámci náhrady procesních

útrat i náhradu za ideální kolky a to bez ohledu na to, zda účtuje útraty podle normálního tarifu, či zda zakládá seznam útrat.

Takové je stanovisko i praxe soudní, zejména všech stolic opravných.

Jaroslav Málek.

Literatura.

Kučera - Suchánek: **Útraty soudního řízení (advokátní a notářské sazby)**, Praha 1944, 948 stran, 3 přílohy a 12 stran doplňků, cena 250 K.

S hlediska práva civilního přináší tato velká publikace bohatý materiál. Nejprve důkladně komentuje zásadní útratová ustanovení c. s. ř. (§§ 40—55). Ceníť je zejména rozbor § 43 c. ř. s. (str. 74—81), který vykládá pozitivní opravu útrat v případech částečného vítězství a neúspěchu ve sporu. Je to obvyklý kámen úrazu v praxi a výklad § 43 c. ř. s. může být důležitým příspěvkem k jednotnosti dosud velmi kolísavé praxe. — Na ustanovení c. ř. s. navazují předpisy jurisdikční normy o právní pomoci. Autoři pak opět se vracejí k civ. řádu soudnímu a to nejprve k uvazovacímu zákonu, jenž jest jim podmětem k exkursům o finančních prokuraturách a pokoutních a ke komentování upomínacího řízení. Z civ. řádu soudního pak podávají rozbor nákladů opatrovníka, zmocněnců, pojednávají o jistotě a právu chudých, jež doplněno bylo změnami podle nař. č. 39/44 Sb. Pečlivě jsou sledovány pak další náklady, uvedené v c. ř. s., zejména poplatky svědků a znalců, náklady důkazů, rozsudků, odvolání a rekursů. Proti této systematice mohou být vysloveny námitky, ovšem autoři měli na mysli praktickou potřebu (str. 189) a proto nejdůležitější ustanovení útratová (§§ 40 až 55 c. ř. s.) postavili na prvé místo jako nejzávažnější. Z pojednání o nákladech exekučního řízení upozorňujeme na zpracování nákladů při rozdělení podstaty a doplňujeme § 393 ex. ř. (str. 374) poukazem na důležitá rozhodnutí vrchního soudu v Brně z 9. dubna 1937, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí vrchních a krajských soudů, pořádané Sedláčkem a Roučkem pod č. 49:

Šlo o případ, kdy byl zamítnut návrh na vydání prozatímního opatření a bylo rozhodnuto, že přesto útraty vyjádření odpůrce ohrožené strany nemohou být uloženy tra-

ně ohrožené jako navrhovatelce z těchto důvodů:

»Ustanovení § 393, odst. I, ex. ř., podle něhož má útraty povolení a výkonu zatímního opatření i řízení o něm hraditi vždy navrhovatel bez újmy jejich náhrady, netýká se útrat, které by vznikly odpůrci ohrožené strany tím, že byl vyslýchán nebo se vyjádřil (vyjádření pouze nahrazuje výsledkem) o návrhu prozatímního opatření, poněvadž tento výsledek či vyjádření má povahu jen informativní a vede se z moci úřední (viz rozh. býv. nejvyššího soudu víd. ze dne 10. října 1906, č. 16.709, sb. 3548). Odůvodněnému rekursu ohrožené strany do útrat bylo proto vyhověti a napadené usnesení v odstavci útrat změnit jak shora uvedeno. O nákladech úspěšného rekursu bylo rozhodnuto podle § 393/I ex. ř., poněvadž i náklad opravných prostředků v řízení o prozatímním opatření musí zatím nésti odvolatelka ze svého.«

Praxe uvítá přehled nákladů řízení konkursního a vyrovnacího, jichž stanovení je velmi důležité jak pro konkursního a vyrovnacího správce, tak pro uspokojení věřitelů. Zajímavý je přehled o nákladech v řízení nesporném a to jak na základě obecných ustanovení zák. č. 100/31 Sb., tak zvláště na základě zákonů speciálních (na př. o vyvlastnění k účelům drah, o propůjčování cest nezbytných, o zbvání svéprávnosti, o ochraně nájemníků atd.). — O části, pojednávající o nákladech trestního řízení soudního, pojednáno bylo již v minulém čísle Právní praxe (str. 228). — Útratami soudního řízení před německými soudy zakončena je část, věnovaná řádným soudům. V další části knihy probrány jsou náklady u pracovního soudu a běžné praxi poměrně méně známá materie soudů sociálního pojištění a rozhodčího řízení. Zajímavý jest exkurs o nákladech správního řízení a nejvyššího správního soudu. — Druhá část velké publikace je věnována nárokům a dvo k á t a na odměnu. Zvláště příslušná ustanovení advokátního řádu byla obsáhle komentována. K nim pak jsou připojeny úplné sazby,